

DEJAVNOSTI POVELJNIKA CIVILNE ZAŠČITE IN ŠTABA CIVILNE ZAŠČITE OBČINE MEŽICA OB POPLAVAH AVGUSTA 2023

Nenad Donau¹

Povzetek

Prispevek obravnava dejavnosti poveljnika Civilne zaščite in štaba Civilne zaščite Občine Mežica ob poplavih avgusta 2023. 4. avgusta 2023 je reka Meža prestopila bregove in poplavlila stanovanjski objekt na Mariborski cesti 3. Sledile so intervencije sil za zaščito, reševanje in pomoč na različnih lokacijah, ob 3.40 pa je bil aktiviran občinski načrt zaščite in reševanja ob poplavih na območju občine Mežica V 2.0. Dejavnosti so se od delovanja ob preteklih naravnih in drugih nesrečah na območju občine Mežica bistveno razlikovale po obsegu, vsebini, številu intervencij in intenziteti delovanja sil za zaščito, reševanje in pomoč. Vprašanje je bilo, kako se lotiti sanacije poškodovanih objektov gospodarske javne infrastrukture. Civilno-vojaško sodelovanje, mednarodno sodelovanje in sodelovanje z nevladnimi organizacijami iz tujine ter prostovoljci je zaradi obsega in števila dejavnosti, zahtevnega usklajevanja, usmerjanja, vodenja in poveljevanja, usklajevanja komunikacij ter logistike pomenilo izjemen izziv. Z uporabo štirikolesnikov in enduro motornih koles smo uspešno uvedli nov pristop pri opravljanju nalog na terenu. Izboljšali smo učinkovitost odziva enot Civilne zaščite in omogočili hitrejšo dostavo živil, pitne vode, materialno-tehničnih sredstev in zdravil na težko dostopna območja. Z uporabo brezpilotnih zrakoplovov smo učinkovito pridobili ustrezne informacije glede obsega in ravni prizadetosti poplavljenih območij, zemeljskih plazov, podorov in usadov. Odziv poveljnika Civilne zaščite in štaba Civilne zaščite Občine Mežica na nesrečo je bil ustrezen in učinkovit.

ACTIVITIES OF THE CIVIL PROTECTION COMMANDER AND THE CIVIL PROTECTION HEADQUARTERS OF MEŽICA MUNICIPALITY DURING THE AUGUST 2023 FLOODS

Abstract

This article deals with the activities of the Commander of the Civil Protection and the Civil Protection Headquarters of Mežica Municipality during the August 2023 floods. On 4 August 2023, the Mežica River overflowed its banks and flooded a residential building at Mariborska cesta 3. Interventions by the protection, rescue and relief forces followed at various locations, and at 3.40am the Municipal Disaster Response Plan of Mežica Municipality V 2.0 was activated. The activities differed significantly from those in previous natural and other disasters in the municipality in terms of the scale, content, number of interventions and intensity of protection, and the rescue and relief forces' operations. Civil-military cooperation, international cooperation and cooperation with foreign NGOs and volunteers posed a major challenge due to the volume and number of activities, the complexity of coordination, direction, command and control, the coordination of communications and the logistics. Using quad bikes and enduro motorcycles, we have successfully introduced a new approach to field operations. We improved the efficiency of the response of the Civil Protection units and enabled faster delivery of food, potable water, material and technical resources and medicines to hard-to-reach areas. Using drones, we efficiently obtained relevant information on the extent and level of damage in the flooded areas, and around landslides, rockslides and mudslides. The response of the Civil Protection Commander and the Civil Protection Headquarters of the Mežica Municipality to the disaster was appropriate and efficient.

¹ zunanji strokovni sodelavec za področje zaščite in reševanja Občine Mežica, občinski štab Civilne zaščite Mežica, Trg Svobode 1, Mežica, nicktaylor64@gmail.com

UVOD

V prispevku predstavljamo dejavnosti, ki sta jih izvajala poveljnik Civilne zaščite in štab Civilne zaščite

Občine Mežica (ŠCZ) ob poplavih avgusta 2023. Pri njegovi pripravi smo uporabili primarne vire podatkov, deskriptivno metodo in metodo študije primera. V prvem delu prispevka bomo predstavili

neposredne fizične posledice nesreče. V nadaljevanju obravnavamo odziv na nesrečo, dejavnosti poveljnika CZ in ŠCZ, komuniciranje, delovanje sredstev za zveze, usklajevanje operacij enot in služb Civilne zaščite, usklajevanje logističnih dejavnosti, sodelovanje s preostalimi deležniki ter analizo vodenja, poveljevanja in kontrole poveljnika CZ in ŠCZ. V tretjem delu so sklepne misli in predlogi za izboljšanje stanja.

Julija 2023 je na območju občine Mežica padlo povprečno 378 litrov dežja na m². Po podatkih ARSO je povprečje v obdobju 1991–2020 znašalo 130 litrov dežja na m², kar pomeni, da je bila količina padavin za 291 odstotkov večja od povprečja. Obilno deževje je povzročilo poplave.

Visoke vode se v Sloveniji zgodijo vsako leto. Najpogostejše so v jesenskih mesecih, lahko pa se zgodijo v katerem koli mesecu leta, kot je bilo leta 2019, ko so reke poplavljalje februarja in maja. Od količine in intenzivnosti padavin znotraj padavinskega dogodka je odvisno, ali reke tudi prestopijo bregove (Kobold, 2020/21: 162). Visoke vode so leta 2005 s svojo silovitostjo opozorile na njihov pomen (Polajnar, 2006). Ušeničnik (2000/2001) opozarja na spoštovanje nevarnosti in na pomen pravočasnih priprav na nesreče. Velika in zahtevna intervencija je glede časa, vrste angažiranih in drugih dejavnosti pomembna izkušnja (Kuntarič in Andrejek, 2008: 82). Jensen in Thompson (2016) ugotavljata, da je za uspešnost odziva pomembna pripravljenost akterjev na izvajanje različnih nalog. Komac (2022) meni, da so nujne spremembe dolgoročnega upravljanja naravnih nesreč oziroma prilagoditev upravljanja novim razmeram.

NEPOSREDNE POSLEDICE NESREČE

Med neposredne fizične posledice poplav spadajo poškodovani in uničeni stanovanjski objekti, poškodovana cestna infrastruktura (odsek regionalne ceste R2 Poljana–Mežica, lokalne ceste in javne poti, mostovi), komunalna infrastruktura (vodovodno omrežje), energetska infrastruktura (plinovod), elektronske komunikacije, sproženi zemeljski plazovi, podori, usadi in rečna erozija brežin vodotokov. Poškodovana cestna infrastruktura je zaradi neprevoznosti onemogočala dostop. Zaradi poškodovanih elektronskih komunikacij in zaradi nedelujočih baznih postaj operaterjev mobilne telefonije ter podatkovnega prenosa ni bilo mogoče vzpostaviti stika. Na območju občine Mežica je bilo ob poplavih avgusta 2023 poškodovano vodovodno omrežje v dolžini približno enega kilometra, plinovodno omrežje v dolžini dveh kilometrov, 18 lokalnih cest in osem gozdnih cest. Treba je bilo očistiti naplavine na vodotokih in odpeljati približno 3500 m³ smeti in mulja.

Poplavljeni objekti

Poplavljeni so bili objekti na 32 lokacijah (slika 1). Poškodovani so bili stanovanjski objekti na Mariborski cesti 1, Lom 1, Lom 2, Lom 3, Onkraj Meže 15, Onkraj Meže 17, Polena 14, Polena 19, Breg 1 in Breg 4. Stanovanjski objekt na lokaciji Lom 4 je ogrožen zaradi zemeljskega plazua. Objekti na lokacijah Mariborska cesta 3, Onkraj Meže 8 in Lom 4 so predvideni za rušenje.

Popolnoma je bilo uničenih sedem mostov, in sicer most na lokaciji Marholčeve ride (slika 2), Orešnikov most, Pustnikov jež, Roblekov most, most pri podjetju Calex-M, most pri Golobu in Šumahov most.

Slika 1: Lokacije poplavljenih objektov (vir: N. Donau)

Figure 1: Locations of flooded buildings (Source: N. Donau)

Datum	Ura	Aktivnost
4. 8. 2023	3.40	sklic občinskega štaba Civilne zaščite Občine Mežica
4. 8. 2023	3.40	sklep o aktiviranju občinskega Načrta zaščite in reševanja ob poplavih na območju občine Mežica V 2.0
4. 8. 2023	6.25	sklep o aktiviranju državnega načrta ZiR ob poplavih
4. 8. 2023	6.25	aktiviranje akcijskega načrta VIHRA
31. 8. 2023	6.25	deaktiviranje državnega načrta ZiR ob poplavih
15. 9. 2023	10.00	deaktiviranje občinskega načrta ZiR ob poplavih

Preglednica 1: Kronologija aktiviranja načrtov zaščite in reševanja ob poplavih (vir: N. Donau)

Table 1: Chronology of the activation of Flood Disaster Response Plans (Source: N. Donau)

Zemeljski plazovi, podori, usadi in rečna erozija brežin vodotokov

Na območju občine Mežica je bilo evidentiranih in v aplikacijo e-plaz vnesenih 60 zemeljskih plazov, podorov, usadov in pojavov rečne erozije brežin vodotokov. Pregled stanja na terenu sta opravila strokovnjaka geološke stroke². Pripravljeni so bili kratkoročni in dolgoročni ukrepi za njihovo sanacijo. Iz poročila Zavoda za gradbeništvo Slovenije (2023)³ izhaja, da so bile sprožitveni dejavnik plazenja in drobirskih tokov na obravnavanem območju močne padavine med 3. in 6. avgustom 2023. Največjo nevarnost pomenijo zemeljski plazovi na lokacijah Lom 4⁴, Plat 6⁵, Ob Meži 12c⁶, Plat 9⁷ in Plat 10⁸.

Aktivnosti poveljnika CZ in štaba CZ Občine Mežica

V nadaljevanju predstavljamo delovanje poveljnika CZ in ŠCZ. Predstavili bomo kronologijo aktiviranja načrtov zaščite, reševanja in pomoči (ZRP), komuniciranje, delovanje sredstev za zveze, usklajevanje izvajanja operacij enot in služb Civilne zaščite Občine Mežica, zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje, usklajevanje preventivnih dejavnosti, usklajevanje podpornih in logističnih dejavnosti, sodelovanje z drugimi deležniki in analizo vodenja, poveljevanja in kontrole ŠCZ.

² Dr. Andrej Blažič in Andraž Geršak, univ. dipl. inž. geologije.

³ Na podlagi dejstva, da se padavine s tako izdatnostjo ne pričakujejo pogosto, sklepamo, da do tako obširnih dogodkov ne bo prišlo kmalu. Ker je poškodovano površje razkrito in pogosto bolj strmo, lahko pride do reaktivacije in razširitve nestabilnosti tudi ob manjših padavinah. Priporoča se, da se plazovita območja čim hitreje sanirajo. Nestabilna tla se zaradi pestre geološke podlage pojavljajo po celotnem območju občine Mežica.

⁴ Hafner - Lorenci, poznan pod imenom »Nužijev plaz«, ogroža regionalno cesto R2 Mežica-Poljana in stanovanjsko hišo. V zgornjem delu gre za zemeljski plaz, v spodnjem delu za drobirski tok.

⁵ Ogroža regionalno cesto Mežica-Črna na Koroškem.

⁶ Ogroža proizvodno halo podjetja.

⁷ Ogroža lokalno cesto.

⁸ Ogroža stanovanjsko hišo.

Slika 2: Uničen most Marholčeve ride (foto: N. Donau)

Figure 2: Destroyed Marholčeve ride bridge (Photo: N. Donau)

Izvajanje zaščite, reševanja in pomoči

4. avgusta ob 2.56 je reka Meža prestopila bregove in poplavlila objekt na Mariborski cesti 3. Sledil je odziv PGD Mežica na lokacijah Plat 8, Prežihova ulica 17 in Lom 2. Ob 3.40 je bil aktiviran občinski načrt zaščite in reševanja ob poplavih, ob 6.25 pa državni načrt zaščite in reševanja ob poplavih. ŠCZ je začel izvajati dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči, ki so neprekinjeno trajale do 31. avgusta 2023 do 6.25, ko je bil državni načrt preklican. ŠCZ je nadaljeval dejavnosti tudi po preklicu državnega načrta do vključno 18. septembra 2023. Med 4. in 31. avgustom je pri intervencijah in odpravi posledic poplav sodelovalo 1898 oseb, od tega 428 pripadnikov CZ,

Zap. št.	Vrsta objave	Vsebina in številka odredbe	Datum
1	odredba	odredba št. 846-0004/2023, evakuacija stanovanjskih objektov ob porečju reke Meže. Začetek evakuacije 5. 8. 2023 ob 23.00	5. 8. 2023
2	odredba	odredba št. 846-0004/2023, preklic evakuacije stanovanjskih objektov ob porečju reke Meže 7. 8. 2023 ob 9.00	7. 8. 2023
3	odredba	odredba št. 846-0011/2023, opravljanje preventivnih dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči s sistemi brezpilotnih zrakoplovov	7. 8. 2023
4	odredba	odredba št. 846-0004/2023, evakuacija stanovanjskih objektov Lom 1 in Lom 2 (14 oseb), začetek evakuacije 9. 8. 2023 ob 12.35	9. 8. 2023
5	odredba	odredba št. 001-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže od obstoječe brvi do Ferolina in hudourniških pritokov	11. 8. 2023
6	odredba	odredba št. 002-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, odsek Golob, Onkraj Meže	11. 8. 2023
7	odredba	odredba št. 003-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, izvedba popravila in vzpostavitve struge hudourniških pritokov na območju občine Mežica	11. 8. 2023
8	odredba	odredba št. 004-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, izvedba komunalnih instalacij in obrežnih zavarovanj vzdolž reke Meže na celotnem območju občine Mežica	11. 8. 2023
9	odredba	odredba št. 005-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, odsek most Marholčeve ride	11. 8. 2023
10	odredba	odredba št. 006-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, odsek Pustnikov jez	11. 8. 2023
11	odredba	odredba št. 007-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, odsek most Šumah in ureditev struge s komunalnimi vodi na daljšem odseku	11. 8. 2023
12	odredba	odredba št. 008-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju SKLOP 1, ureditev Meže v Mežici	11. 8. 2023

Preglednica 2: Izdane odredbe poveljnika CZ Občine Mežica (vir: N. Donau)

Table 2: Orders issued by the Civil Protection Commander of Mežica Municipality (Source: N. Donau)

576 prostovoljcev, 579 gasilcev, 104 delavci Občine Mežica, 40 policistov in 171 pripadnikov ter pripadnic Slovenske vojske (SV). V podatek o številu oseb niso zajeti prostovoljci, ki so se v odpravo posledic poplav vključevali zunaj organiziranih skupin.

ŠCZ je vodil **kronološki pregled dejavnosti** v datoteki programske opreme MS Excel. Od 12. avgusta 2023 naprej smo v datoteko v obrazec vnašali podatke o številu sodelujočih pripadnikov sil za zaščito, reševanje in pomoč (ZRP) in prostovoljcev ter jih po elektronski pošti pošiljali na izpostavo Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Slovenj Gradec (UR-SZR). V kronologiji dogodkov, dejavnosti in intervencij smo ugotovili 432 dogodkov oziroma posredovanj. Od 4. do vključno 18. avgusta 2023 smo vsak dan opravili pregled stanja na terenu, izvajali zaščito, reševanje in pomoč, usklajevali delo enot in organizacij v okviru sistema zaščite, reševanja in pomoči, bili v stiku s humanitarno organizacijo Rdečega križa Slovenije, občinsko organizacijo Mežica (OO RK Mežica), vodili evidenco o izvedenih dejavnostih, aktiviranih osebah, številu opravljenih ur aktiviranih pripadnikov CZ, pošiljali dnevna poročila regijskemu štabu CZ,

zagotavljali delovanje gospodarskih javnih služb itn. Ekipa prve pomoči CZ Mežica je od 5. avgusta naprej opravila več pregledov bolezenskih stanj na terenu. Preglednica 1 prikazuje kronologijo dejavnosti aktiviranja načrtov zaščite in reševanja ob poplavah.

Pri **oceni situacije** smo upoštevali razmere na terenu, spremljali njihov razvoj, učinke zaščite, reševanja in pomoči ter na podlagi tega prilagajali izvajanje dejavnosti in načrtovali nove. Izvajali smo dinamično oceno ogroženosti. Poveljnik CZ Občine Mežica je izdal dvanajst odredb (preglednica 2).

Na podlagi ocene situacije in razvoja dogodkov smo usklajevali izvajanje dejavnosti enot in služb Civilne zaščite Mežica, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

Na podlagi izdane odredbe poveljnika CZ Občine Mežica št. 846-0011/2023 smo za opazovanje in pregled stanja na makro in mikro lokacijah pojavljanja zemeljskih plazov in razmer na poplavljenih območjih med 7. in 9. avgustom 2023 **uporabili brezpilotna zrakoplova** (BPZ). Od 10. avgusta do preklica se dejavnosti z BPZ zaradi vzpostavitve zračnega

mostu med H1 in H5 niso izvajale. ŠCZ je dosledno upošteval načela zakonitosti, predvidnosti, prioritete, postopnosti pri uporabi sil in sredstev, obveznega izvrševanja odločitev, javnosti in brezplačne pomoči. ŠCZ je opravljal naloge na področjih zagotavljanja osnovnih pogojev za življenje. Zagotavljali smo nujno zdravstveno oskrbo ljudi in živali, nastanitev in oskrbo evakuiranih ter ogroženih prebivalcev s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami, delovanje nujne komunalne infrastrukture, pravilno ravnanje z odpadki in odplakami ter pravilno ravnanje s posmrtnimi ostanki. 4. avgusta 2023 je bilo v gasilski dom Mežica **evakuiranih** 47 občanov z lokacij Breg 5, Senčna vas 26, Polena 19, Breg, Senčna vas 30, Polena 15, Polena 18A, Polena 18D, Polena 18C, Onkraj Meže 15, Onkraj Meže 16, Lom 3 in posamezniki iz Občine Črna na Koroškem. 5. avgusta 2023 je bila v telovadnico Osnovne šole Mežica zaradi nevarnosti sprožitve Matvozovega plazu evakuirana 101 oseba. Na kmetijo Jakopič, po domače Vojak, je bilo evakuiranih 25 občanov. Zaradi nevarnosti sprožitve Matvozovega plazu je bilo 6. avgusta 2023 v telovadnico Osnovne šole Mežica evakuiranih 19 občanov. V preglednici 3 je prikazano število evakuiranih oseb.

Za dostavo hrane, vode in materialno-tehničnih sredstev na težje dostopna območja občine Mežica (Onkraj Meže, Ob Meži) in občine Črna na Koroškem (Žerjav, Podpeca) smo med 4. in 15. avgustom 2023 **uporabljali štirikolesnike in enduro motorna kolesa**. Naloge so izvajali pripadniki CZ in prostovoljci z lastnimi vozili. Na sliki 3 je prikazan štirikolesnik, ki smo ga uporabljali pri intervencijah.

Pripadniki CZ so skupaj s policisti in pripadniki SV izvajali **preventivne dejavnosti** na lokacijah kontrolnih točk Reht, trgovina TUŠ Mežica in trgovina Mercator Mežica.

Datum	Število evakuiranih oseb	Lokacija
4. 8. 2023	47	gasilski dom Mežica
5. 8. 2023	101	telovadnica Osnovne šole Mežica
5. 8. 2023	25	turistična kmetija Pratekar, p. d. Jakopič
6. 8. 2023	19	telovadnica Osnovne šole Mežica

Preglednica 3: Število evakuiranih oseb (vir: N. Donau)

Table 3: Number of evacuees (Source: N. Donau)

Slika 3: Uporaba štirikolesnikov (foto: K. Kumer)

Figure 3: Use of quad bikes (Photo: K. Kumer)

Komuniciranje med člani ŠCZ je potekalo prek elektronske pošte, mobilne telefonije in sistema zvez ZARE⁹. Imeli smo precej težav, saj je deloval samo operater Telemach. Na večini lokacij intervencij je bila zveza prek K-6 zelo otežena, zveza prek K-13 pa je bila neuporabna. Uporabljali smo tudi kanal simpleks K-51. Zaradi njegove preobremenjenosti je bilo komuniciranje med enotami zelo oteženo.

Izvajali smo podporne in logistične dejavnosti, ki jih predstavljamo v nadaljevanju. ŠCZ je organiziral **razdeljevanje razvlažilcev, protipoplavnih vreč in električnih agregatov**. Razvlažilniki in električni agregati so se občanom izdajali z reverzi. Evidenci sta se vodili v datoteki programske opreme MS Excel. Izvedli smo popis zaloge donacije nevladne organizacije DZN Hilfe v skladišču na Leški cesti. Evidenco smo vodili v datoteki programske opreme MS Excel. Protipoplavne vreče smo občanom razdeljevali v skladišču Komunalnega podjetja Mežica in v gasilskem domu PGD Mežica.

Trgovini Mercator in TUŠ sta **zagotavljali oskrbo prebivalcev z živili in prehrabnimi izdelki**. Zdravstvena postaja Mežica je zagotavljala **zdravstvene storitve**. Lekarna Mežica je zagotavljala **ustrezno količino in vrsto zdravil** za lokalno prebivalstvo. 17. avgusta smo izvedli prevoz večje količine zdravil

⁹ Repetitorja K-6 Uršlja gora in K-13 Šumahov vrh-Veliki vrh.

iz Lekarne Ravne na Koroškem v Lekarno Mežica. V pekarni Rednak so zagotovili kruh in pekovske izdelke za prehrano prostovoljcev in občanov, oskrbovali so tudi prebivalce naselja Žerjav in prebivalce Občine Črna na Koroškem. 4. avgusta so domači gostinci¹⁰ donirali vodo. Občanke Mežice so donirale pecivo.

9. avgusta 2023 so bili 162 najranljivejšim prebivalcem Občine Mežica večkrat dostavljeni **hrana, voda in osnovne higienske potrebščine**. 12. avgusta 2023 smo dvakrat poslali živila in potrebščine v naselje Žerjav v Občini Črna na Koroškem. Med 14. in 17. avgustom 2023 je bilo na lokaciji Narodni dom Mežica (slika 4) občanom razdeljenih 626 osnovnih paketov humanitarne pomoči¹¹.

V skladišču humanitarnih organizacij OO RK Mežica in župnijske Karitas Mežica je bila zaloga hrane in potrebščin. Evidenco o količini in vrsti ter način njihovega razdeljevanja sta vodili organizaciji sami. OO RK Mežica je za posameznike in družine, ki so bile prizadete v poplavih, 31. avgusta 2023 od 15. do 16. ure v prostorih OORK Mežica razdeljevala vrednostne kartice za nakupe v trgovinah Tuš ali Mercator. Pripadnica CZ, članice PGD Mežica in prostovoljci so med 4. in 15. avgustom v prostorih PGD Mežica pripravljali tople obroke hrane za pripadnike enot, ki so sodelovali v intervencijah, in prostovoljce, ki so sodelovali pri odpravi posledic poplav. Vsak dan so pripravili od 200 do 450 toplih obrokov hrane. V naslednjih dneh so hrano in živila dobili od donatorjev¹².

Občanom Mežice je bila na voljo **psihosocialna pomoč**. Izvajali so jo članica ŠCZ in prostovoljca. Prav tako je bila občanom na voljo telefonska številka Centra za duševno zdravje Nacionalnega inštituta za javno zdravje – NIJZ.

Sodelovanje z drugimi deležniki

ŠCZ je sodeloval s številnimi deležniki, kot so PGD Mežica, Slovenska vojska, vojska Republike Poljske, vojska Republike Severna Makedonija, taborniki in skavti, prostovoljci ter tuje nevladne organizacije.

¹⁰ Bar Marinka, Janko Miler, s. p., gostinstvo in animacije, Nika Čapelnik, s. p., in gostilna Krebs, Nataša Pratnekar, s. p.

¹¹ Paketi humanitarne pomoči so vsebovali živila, pripomočke za osebno higieno in čistila.

¹² PGD Šentjur, gostišče Jelenov greben, gostilna Grof, hotel Vabo Slovenj Gradec, kmetija zgornji Reht, gostišče Etno, Lokovica, kmetija Kajžer, kmetija Pričnik, gostilna Polena, družina Šepul, družina Ivartnik, družina Rakuša, družina Plaznik.

Slika 4: Lokacija razdeljevanja paketov humanitarne pomoči v Narodnem domu Mežica (foto: N. Donau)

Figure 4: Location of the distribution of humanitarian aid packages at Narodni Dom Mežica (Photo by N. Donau)

Gasilci **PGD Mežica** so med 4. in 28. avgustom 2023 opravili 108 intervencij. Gasilcem je pomagalo 412 gasilcev iz 58 društev oziroma posameznih gasilskih zvez. PGD Mežica je izvajal ukrep Nacionalnega inštituta za javno zdravje »Pranje regionalne in lokalnih cest na območju Občine Mežica«. Ekipa prvih posredovalcev je z uporabo avtomatskega zunanega defibrilatorja 6. avgusta ob 13.12, 7. avgusta ob 9.07 in 27. avgusta ob 19.27 izvedla oživiljanje obolelih oseb.

Slovenska vojska je sodelovala pri zagotavljanju pitne vode za občane Mežice. Cisterni s pitno vodo sta bili postavljeni na lokaciji center Mežice in pri gasilskem domu Mežica. V Osnovni šoli Mežica je bil vzpostavljen Taktični operativni center Mežica. Logistična operativna baza SV FOB (angl. *Forward Operating Base* – FOB) je bila vzpostavljena na lokaciji Podkraj pri Mežici. V FOB so bile nameščene vojaške enote, ki so sodelovale pri odpravi posledic poplav. Bolnišnica Role 1 je bila vzpostavljena na lokaciji Osnovne šole Mežica. Med 10. in 22. avgustom 2023 je zagotavljala zdravstveno oskrbo za pripadnike SV, vojske Srbije, vojske Severne Makedonije, vojske Srbije in prebivalce Občine Mežica. V tem obdobju so obravnavali 167 oseb, od tega 161 oseb z lažjimi poškodbami in šest oseb s težjimi poškodbami. V 61 primerih so bile obravnavane civilne osebe, v preostalih primerih pa vojaške osebe. Od 24. avgusta dalje je Role 1 delovala na lokaciji logistična operativna baza Podkraj pri Mežici. Število in strukturo obravnavanih oseb v bolnišnici Role 1 prikazuje preglednica 4.

Datum	Civilne osebe	Slovenska vojska	Vojska Severne Makedonije	SKUPNO	Vrsta poškodbe	Lažje poškodovani	Težje poškodovani	Opomba
10. 8. 2023	2	0	0	2	lažje telesne poškodbe	2		
11. 8. 2023	0	7	2	9	lažje telesne poškodbe	9		
12. 8. 2023	5	2	9	16	lažje telesne poškodbe	16		
13. 8. 2023	5	3	9	17	lažje telesne poškodbe	17		
14. 8. 2023	6	1	9	16	lažje telesne poškodbe	16		
15. 8. 2023	15	3	6	24	lažje telesne poškodbe	24		
16. 8. 2023	12	3	32	47	lažje telesne poškodbe, težje telesne poškodbe	41	6	47 oseb, zastrupljenih s CO na lokaciji Občina Črna na Koroškem: 41 oseb lažje poškodovanih, 6 težje poškodovanih, 2 civilni osebi težje poškodovani, 2 vojaka SV težje poškodovana, 2 vojaka vojske Severne Makedonije težje poškodovana
17. 8. 2023	3	1	5	9	lažje telesne poškodbe	9		
18. 8. 2023	5	1	7	13	lažje telesne poškodbe	13		
19. 8. 2023	3	1	4	8	lažje telesne poškodbe	8		
20. 8. 2023	2	1	0	3	lažje telesne poškodbe	3		
21. 8. 2023	3	1	0	4	lažje telesne poškodbe	4		1 civilna oseba prepeljana v Splošno bolnišnico SG zaradi hipertenzije
22. 8. 2023	0	0	0	0				
23. 8. 2023	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici				
24. 8. 2023	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici				
25. 8. 2023	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici				
26. 8. 2023	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici	obravnavana v FOB Podkraj pri Mežici				
Skupno	61	23	83			162	6	

Preglednica 4: Podatki o številu in strukturi obravnavanih oseb v bolnišnici Role 1 (vir: D. Hočevar)

Table 4: Data on the number and structure of people treated at the ROLE 1 hospital (Source: D. Hočevar)

Inženirska enota SV je pri trgovini TUŠ Mežica postavila montažni most C-200¹³. Na sliki 5 je prikazan montažni most C-200.

Pripadniki SV so dejavno sodelovali pri odpravljanju posledic poplav tudi z uporabo delovnih strojev in gradbene mehanizacije. 30. avgusta 2023 je pripadnike SV obiskal načelnik Generalštaba SV generalpodpolkovnik Robert Glavaš.

Za dostavo hrane in materialno-tehničnih sredstev je bil med 6. in 15. avgustom vzpostavljen zračni most med lokacijama letališče Slovenj Gradec (v nadaljnjem besedilu: H1) in zunaj letališkega pristanaka Športni park Mežica (v nadaljnjem besedilu: H5). Med lokacijama je potekal zračni transport z zrakoplovi nemške vojske (nem. *Bundeswehr-Luftwaffe*) Sikorsky CH-53E Sea Stallion 84 74 in CH-53E Sea Stallion 84 86; Slovenske vojske Bell 412, 33,37, Eurocopter AS AL 532 Cougar H3-73; Eurocopter AS AL 532 Cougar H3-72, Bell 206 Jet Ranger S5 HPK; španske vojske (špan. *Ejército de Tierra de España: FAMET*) Boeing Vertol CH-47D Chinook; madžarske vojske Airbus H145 in Airbus H145; avstrijske vojske (nem. *Bundesheer*) Sikorsky S-70 Black Hawk, Augusta-Bell AB-212AM, 5D-HF in srbske vojske Mi-17, XT-49 ter Airbus H145. V obravnavanem obdobju je bilo na lokaciji H5 izvedenih 76 pristankov in vzletov zrakoplovov. Največ pristankov in vzletov je bilo 10. avgusta (19), 13. avgusta jih je bilo (11), 9. avgusta (10), 8., 11. in 12. avgusta (8), 14. avgusta (4), 15. avgusta (3), 4. in 7. avgusta (2) ter 6. avgusta (1).

Inženirska enota vojske Republike Poljske¹⁴ je postavila most pri Marholčevih ridah in sodelovala pri odpravljanju posledic poplav z gradbeno mehanizacijo na več lokacijah na območju občine Mežica. 24. avgusta je poljske vojake obiskal njihov veleposlanik¹⁵.

Pri odpravljanju posledic poplav na različnih lokacijah na območju občine Mežica je sodelovala tudi **vojska Republike Severna Makedonija**. Vojake je obiskal posebni odposlanec Ministrstva za zunanje zadeve RS za Zahodni Balkan Anžej Frangež. Poveljnik CZ RS je 9. avgusta 2023 izdal odredbo št. 843-7/2023-96 o aktiviranju **tabornikov in skavtov**. Ti so sodelovali pri

Slika 5: Montažni most C-200 (foto: N. Donau)

Figure 5: C-200 prefabricated bridge (Photo: N. Donau)

Slika 6: Humanitarna pomoč nevladne organizacije Schwabenhilfe Augsburg (foto: N. Donau)

Figure 6: Humanitarian aid from the Schwabenhilfe Augsburg NGO (Photo: N. Donau)

odpravljanju posledic poplav, pri razdeljevanju hrane za najranljivejše skupine prebivalstva in pri pretovarjanju hrane, vode in materialno-tehničnih sredstev na lokaciji H5. **Prostovoljci**, ki so opravljali dela pri odpravi posledic poplav, so izvedli 209 intervencij, v katerih je sodelovalo 1181 posameznikov. Pri odpravi posledic poplav so sodelovale tudi nemške nevladne organizacije Einsatz-Rettungs-TeamGmbH¹⁶, Schwabenhilfe - Augsburg¹⁷, Die-ahrche¹⁸ in DZN Hilfe¹⁹. Delovale so na območju občin Mežica, Črna na Koroškem, Prevalje in Ravne na Koroškem. Na sliki 6 je prikazano vozilo nevladne organizacije Schwabenhilfe Augsburg.

¹⁶ Sodelovalo je sedem pripadnikov, ki so delovali med 9. in 20. avgustom 2023.

¹⁷ Sodelovalo je 14 pripadnikov, ki so delovali med 31. avgustom in 2. septembrom 2023.

¹⁸ Sodelovala sta dva pripadnika.

¹⁹ Med 1. in 13. septembrom 2023 je sodelovalo 73 prostovoljcev. Število vključuje tudi slovenske prostovoljce. Opravili so 1464 delovnih ur in 183 opravljenih delovnih dni. Pregledali so 13 hiš. 12. septembra so izvedli usposabljanje za meritve vlage v poplavljenih objektih. Donirali so materialno-tehnična sredstva, 93 cistern za zbiranje tekočin (cisterne IBC) in 60 razvlažilnikov.

¹³ Montažni most proizvajalca Mabey Compact 200. Največja nosilnost mostu je 80 ton, dolžina mostu od 12 do 60 m, širina mostu 6 m, širina cestišča 4 m (www.slovenskavojska.si).

¹⁴ Inowrocławski Pułk Inżynierzy, im. gen. Jakuba Jasinskiego. Poveljnik podpolkovnik Marcin Malinowski

¹⁵ Dr. Krzysztof Olendzki. Spremljal ga je konzul Szymon Białek.

Vrsta dejavnosti Poveljnik OŠCZ	Ocena
ocenjevanje položaja	zelo dobro
presoja situacije	zelo dobro
predvidevanje razvoja dogodkov	zelo dobro
vodenje	zelo dobro
odločanje	zelo dobro
dodeljevanje nalog, sil in sredstev	zelo dobro
usmerjanje	zelo dobro
vzdrževanje zmožnosti sil	zelo dobro
motiviranje	zelo dobro
sprejemanje odločitev	zelo dobro
pridobivanje vpogleda v dosežene rezultate	zelo dobro
usklajevanje nalog med enotami, organi in službami	dobro
organiziranje	dobro
nadzor	zelo dobro
OŠCZ	
organiziranje in izvajanje procesov	zelo dobro
zbiranje, obdelava in posredovanje informacij	zelo dobro
svetovanje in zagotovitev informacij za poveljnika in podrejene enote	zelo dobro
predvidevanje razvoja dogodkov	zelo dobro
priprava predlogov, načrtov, ocen in drugih pisnih dokumentov	zelo dobro
spremljanje izvajanja poveljnikovih odločitev	zelo dobro
usklajevanje nalog med enotami, organi in službami	dobro
organiziranje	dobro
nadzor, kontrola	zelo dobro
delovanje sistema ZiR, poveljnikov in vodij intervencij med odzivom na nesrečo	zelo dobro
vodenje, odločanje, usmerjanje, nadzor: vodenje, poveljevanje in kontrola (PINK - C2)	zelo dobro
usklajevanje nalog med enotami, organi in službami	
usklajevanje z ReŠCZ	ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi
usklajevanje z občinsko upravo Občine Mežica	ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi
usklajevanje z GZ Mežiške doline	ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi
usklajevanje s SV	zelo dobro
usklajevanje s humanitarnimi organizacijami	ustrezno z manjšimi pomanjkljivostmi
usklajevanje z drugim deležniki (taborniki, skavti)	ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi
usklajevanje z OŠCZ Prevalje	ustrezno z manjšimi pomanjkljivostmi
usklajevanje z OŠCZ Ravne na Koroškem	ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi
usklajevanje z OŠCZ Črna na Koroškem	neustrezno
varnost in zaščita	zelo dobro
izvedeni ukrepi za zaščito civilnega prebivalstva	zelo dobro
komuniciranje (strateška, taktična, operativna raven)	
komuniciranje OŠCZ – enote CZ	ustrezno z manjšimi pomanjkljivostmi
komuniciranje z občinsko upravo Občine Mežica	ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi
usposabljanje in pripravljenost OŠCZ, enot in služb CZ	zelo dobro
opremljenost enot CZ	neustrezno

Preglednica 5: Pregled in ocena delovanja CZ, ŠCZ in drugih deležnikov (vir: N. Donau)

Table 5: Overview and assessment of the activities of the Civil Protection Commander and Headquarters, and other stakeholders (Source: N. Donau)

Analiza vodenja, poveljevanja in kontrole

Poveljnik CZ in ŠCZ Občine Mežica je opravil temeljito analizo vodenja, poveljevanja in kontrole (PINK - C2). Pravila za štabno delo (2019) smo uporabili kot smernice in pripomoček pri pripravi analize. Ocenjevali smo vodenje in funkcije vodenja (načrtovanje, organiziranje, poveljevanje, usklajevanje, kontrola) ter sistem poveljevanja in kontrole (zmogljivosti, oprema, komunikacije, postopki). Pri tem smo ocenjevali presojo in analiziranje situacije, sprejemanje odločitev, dodeljevanje nalog in usmerjanje delovanja sil. Merila ocenjevanja smo natančno opredelili in ocenjevali s šeststopenjsko lestvico ter opisnimi ocenami odlično, zelo dobro, dobro, ustrezno z manjšimi pomanjkljivostmi, ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi in neustrezno. Cilj analize je bil izboljšati odziv organov vodenja, enot in služb ZRP ob prihodnjih naravnih in drugih nesrečah ter prispevati k zmanjšanju posledic nesreč. Na podlagi opravljene analize bomo izboljšali načrte, komunikacijo, učinkovitost vodenja in povečali pripravljenost za morebitne prihodnje nesreče. Pregled in ocena delovanja poveljnika CZ in ŠCZ ter drugih deležnikov sta prikazana v preglednici 5.

Poveljnik CZ je vodil in usmerjal delovanje sil za ZRP. Odločitve je sprejemal na podlagi predlogov rešitev, ki jih je kot rezultat skupinskega dela pripravil ŠCZ. Ocenili smo, da je poveljnik CZ posamezne dejavnosti, kot so ocenjevanje položaja, odločanje, dodeljevanje nalog, usmerjanje, dodeljevanje sil in sredstev, motiviranje in voditeljstvo, izvajal zelo dobro. Vodenje, presoja in analiziranje situacije, sprejemanje odločitev in dodeljevanje nalog smo ocenili z oceno zelo dobro. Izdani akti vodenja²⁰ in akti poveljevanja²¹ so bili izdani upravičeno. V procesu načrtovanja²² so se izmenjevale faze, kot so presoja situacije, predvidevanje in odločanje. Ocenili smo, da je poveljnik CZ te naloge izvajal strokovno, zato je bil ocenjen z oceno zelo dobro. Aktivnost organiziranja²³ je bila ocenjena z oceno dobro. Poveljevanje je bilo v izključni pristojnosti poveljnika CZ. Izvajalo se je z akti vodenja oziroma poveljevanja²⁴. Povelja so bila izdana ustno in pisno, neposredno in posredno. Usklajevanje aktivnosti enot ZRP in drugih deležnikov, ki so sodelovali v intervencijah in pri odpravi posledic

poplav²⁵, je bilo ocenjeno z oceno dobro, nadzor in kontrola nad delom enot in služb CZ Mežica sta bila prav tako ocenjena z oceno dobro. Za poveljnika je treba zagotoviti ustrezno terensko vozilo.

ŠCZ je poveljniku zagotavljal podporo za odločanje. Temeljne štabne dejavnosti so obsegale administrativno-tehnične naloge, organiziranje in izvajanje procesov, zbiranje, obdelavo in posredovanje informacij, svetovanje in zagotovitev informacij poveljniku in pripravo predlogov, načrtov, ocen in drugih pisnih dokumentov ter spremljanje izvajanja poveljnikovih odločitev. ŠCZ je poveljniku in podrejenim enotam pravočasno dajal ustrezne informacije, spremljal in analiziral položaj, predvideval razvoj dogodkov in predlagal različice delovanja, s katerimi je bilo mogoče najbolje opraviti nalogo. Ocenili smo, da so se operativne dejavnosti ŠCZ Mežica vsebinsko in strokovno izvajale zelo dobro. Ustrezno komunikacijo, skupinsko dinamiko in motivacijo članov ŠCZ smo zato ocenili z oceno zelo dobro. Na področju procesov odločanja ŠCZ in posameznih vodij intervencij smo ocenjevali sprejemanje posameznih odločitev glede evakuacije, razporejanja virov, odziv na humanitarne potrebe in izvajanje odločitev. Sistem PINK - C2²⁶ je bil ob upoštevanju dejavnikov, ki so bili na razpolago, kot so oprema, komunikacijska sredstva, postopki, kadrovske zmožnosti, izvedene dejavnosti, organiziranje sil in razpoložljiva materialno-tehnična sredstva, ocenjen z oceno zelo dobro.

Na področju **sodelovanja in usklajevanja** med poveljnikom CZ s ŠCZ, občinsko upravo Občine Mežica, regijskim poveljnikom CZ, Gasilsko zvezo Mežiške doline (GZMD), SV, humanitarnimi organizacijami, poveljnikom CZ in ŠCZ sosednjih občin ter drugimi deležniki smo ocenjevali učinkovitost usklajevanja pri uporabi virov in odzivu na naravno nesrečo. V negativnem smislu izstopa, da so se izdana zaprosila in zahtevki, poslani na ReŠCZ, podvajali. Poveljnik CZ oziroma ŠCZ Mežica je pošiljal zahtevke in zaprosila na ReŠCZ in GZMD, zato smo to aktivnost ocenili z oceno ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi. Sodelovanje s posameznimi zaposlenimi v občinski upravi oziroma z občinsko upravo kot celoto smo zaradi nepravočasnega izpolnjevanja nalog oziroma zaradi neizpolnjevanja nalog posameznih zaposlenih ocenili z oceno ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi. Sodelovanje poveljnika CZ in ŠCZ Mežica s SV smo zaradi učinkovitega načrtovanja,

²⁰ Pravila in navodila, smernice, obvezne usmeritve in izdane odredbe.

²¹ Odločitve, ukazi in povelja, direktive, načrti.

²² Določanje nalog, cilji, sredstva, izvajalci nalog.

²³ Določanje postopkov, aktivnosti za izvedbo nalog.

²⁴ Povelje, ukaz, odločitev, direktiva, načrt.

²⁵ Usklajevanje sredstev in izvajalcev nalog.

²⁶ Poveljevanje in kontrola (PINK). Communication & Control (C2).

usklajevanja, izmenjave informacij in zagotavljanja materialno-tehničnih sredstev²⁷ ocenili z oceno zelo dobro. Sodelovanje s humanitarnima organizacijama OORK Mežica in župnijsko Karitas Mežica pa zaradi pomanjkanja povratnih informacij kot ustrezno z manjšimi pomanjkljivostmi. Sodelovanje s poveljnikom CZ in ŠCZ Prevalje smo zaradi ustrezne komunikacije in pripravljenosti za sodelovanje ocenili kot ustrezno z manjšimi pomanjkljivostmi. Sodelovanje s poveljnikom CZ in ŠCZ Ravne na Koroškem smo zaradi pomanjkanja povratnih informacij oziroma zaradi občasne neodzivnosti ocenili kot ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi. Sodelovanje s poveljnikom CZ in ŠCZ Črna na Koroškem smo zaradi zavračanja sodelovanja ocenili z oceno neustrezno.

Na področju **zagotavljanja varnosti** pripadnikov enot in prostovoljcev na terenu in izvedenih ukrepov za zaščito civilnega prebivalstva smo ocenili, da se je zagotavljanje varnosti pri zunajletaliških pristankih zrakoplovov na lokaciji zunajletališkega pristanka Športni park Mežica izvajalo zelo dobro. Pri intervencijah na območju občine ni bilo težjih telesnih poškodb. Za varnost in zaščito sodelujočih v intervencijah je bilo zelo dobro poskrbljeno. Ugotavljali smo posamezne primere lažjih telesnih poškodb, kot so odrgnine in presekanina. Prostovoljcu, ki je bil pri podrtju panelne ograje ob pristanku zrakoplova na lokaciji H5 lažje telesno poškodovan, sta bila posredovana prva pomoč in triažni pregled v bolnišnici Role 1. Pripadniki enot in služb ZRP so pri intervencijah uporabljali predpisana zaščitna sredstva in osebno varovalno opremo. Izvedene ukrepe za zaščito civilnega prebivalstva smo ocenili z oceno dobro.

Na področju **komuniciranja** smo ocenjevali učinkovitost uporabe komunikacijskih sredstev, komunikacijskih kanalov in protokolov, prenos informacij in komunikacijo poveljnika CZ in ŠCZ. Z enotami na terenu smo zaradi težav pri zagotavljanju komunikacijskih sredstev oziroma delovanja sistema zvez ZARE ocenili z oceno ustrezno z manjšimi pomanjkljivostmi. Komunikacijo z občinsko upravo Občine Mežica smo zaradi pomanjkanja povratnih informacij oziroma zaradi občasne neodzivnosti ocenili kot ustrezno z večjimi pomanjkljivostmi.

Na področju **usposobljenosti in pripravljenosti** članov ŠCZ in vodij intervencij pri odzivu na nesrečo smo ugotovili, da imajo člani ŠCZ praktične izkušnje

s področja vodenja intervencij, poznajo način delovanja sil za ZRP ter naloge in organizacijo sistema Varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Načrt usposabljanja je bil opredeljen v Letnem načrtu dela, usposabljanj in nabave materialno-tehničnih sredstev enot ZRP Mežica za leto 2024. Usposobljenost in pripravljenost članov ŠCZ Mežica smo ocenili z oceno zelo dobro.

Na področju **opremljenosti** pripadnikov enot in služb CZ smo ugotovili, da niso vsi pripadniki enot CZ opremljeni z delovnimi oblekami, zaščitnimi škornji in ustreznim številom ročnih radijskih postaj sistema ZARE. Uporabljali so lastna oblačila in lastna materialno-tehnična sredstva, kot so navigacijske naprave in BPZ. Zaradi navedenega pomeni opremljanje enot in služb CZ velik izziv.

SKLEPNE MISLI

Odziv poveljnika CZ in štaba CZ na nesrečo je bil ustrezen in učinkovit. Dejavnosti poveljnika CZ in ŠCZ so se od delovanja ob preteklih naravnih in drugih nesrečah na območju občine Mežica bistveno razlikovale po vsebini, obsegu, številu intervencij in intenziteti delovanja sil za zaščito, reševanje in pomoč. Ob poplavah 2023 CZ ni opravljala le klasičnih nalog in dejavnosti, kot so vodenje in usmerjanje sil za zaščito, reševanje in pomoč, zagotavljanje nujne zdravstvene oskrbe ljudi in živali, nastanitev ter oskrba zbolelih in ogroženih prebivalcev s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami, zagotavljanje delovanja nujne komunalne infrastrukture, pravilno ravnanje z odpadki in odplakami ter pravilno ravnanje s posmrtnimi ostanki. Poleg opravljanja navedenih klasičnih nalog in dejavnosti ŠCZ gre za uspešen primer izvedbe civilno-vojaškega sodelovanja, v katerem so sodelovali različne enote, službe, vojaške enote, nevladne organizacije iz tujine in prostovoljci. Vključeni akterji so s sodelovanjem pri odzivu in odpravi posledic nesreče pridobili pomembno izkušnjo. Zaradi širokega obsega različnih dejavnosti, zahtevnega usklajevanja, usmerjanja, vodenja in poveljevanja, usklajevanja komunikacij ter logistike je bil to poseben izziv. Prav tako so bili poseben izziv poškodovana cestna infrastruktura (odsek regionalne ceste, lokalne ceste in javne poti, mostovi), komunalna infrastruktura (vodovodno omrežje), energetska infrastruktura (plinovod) in elektronske komunikacije.

Ugotovljene so bile pomanjkljivosti, kot so na primer podvajanje zahtevkov, zaprosil in naročil med GZMD

²⁷ Brigadir Milan Žurman je za delovanje OŠCZ zagotovil 11 kosov ročnih radijskih postaj sistema TETRA, kar je bilo ključnega pomena za učinkovito komuniciranje OŠCZ z enotami in službami na terenu.

in regijskim ŠCZ, krizno komuniciranje občinske uprave, komunikacija z javnostmi in sodelovanje z mediji ter slaba opremljenost enot in služb CZ (delovne obleke, materialno-tehnična sredstva).

Izziv za prihodnje je ureditev ustreznega vodenja dokumentacije pri pogodbenih organizacijah in obrtnikih, ki so vključeni v opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči.

V Občini Mežica se naloge zaščite, reševanja in pomoči aktivno vzpostavljajo in nadgrajujejo ter dopolnjujejo že od leta 2012 dalje (Donau, 2020/21). Naša prednost je, da imamo v primerjavi z drugimi občini²⁸ zakonsko predvidene vzpostavljene organe vodenja, enote in službe CZ, javno gasilsko službo, enote in službe prostovoljnih organizacij, na podlagi pogodb vzpostavljeno sodelovanje s podjetji in obrtniki, sodelovanje z izvajalci javnih služb iz občinske in državne pristojnosti, z občinskimi javnimi zavodi, izdelano organizacijsko strukturo vodenja in uveljavljene procese za izvajanje vodenja, kar

preverjamo na vajah in kar smo uspešno uporabili na več dogodkih.

ŠCZ Mežica ima vzpostavljen lasten geografski informacijski sistem. Poveljnik, namestnik poveljnika, zunanji strokovni sodelavec za ZRP in člani štaba imajo dolgoletne praktične operativne izkušnje s področja varnosti in nalog enot ZRP, vodenja intervencij in poznajo način delovanja sil za ZRP ter naloge in organizacijo dejavnosti ZRP. Z uporabo štirikolesnikov in enduro motornih koles smo uspešno uvedli nov pristop pri opravljanju operativnih nalog na terenu. Izboljšali smo učinkovitost in omogočili hitrejšo dostavo živil, pitne vode in materialno-tehničnih sredstev ter zdravil na težko dostopna območja. Z uporabo brezpilotnih zrakoplovov smo učinkovito pridobili ustrezne informacije glede obsega in ogroženosti poplavljenih območij, zemeljskih plazov, podorov in usadov. Načrtno delo in vlaganja v ustrezno organiziranost sistema zaščite, reševanja in pomoči na območju občine Mežica so se ob poplavih avgusta 2023 izkazali kot popolnoma upravičeni. Na prizadetem območju ter pri reševanju ljudi in premoženja je bila zagotovljena hitra in učinkovita pomoč. Pokazal se je pomen pravočasnih priprav na nesreče. Pripravljenost akterjev na opravljanje različnih nalog je bil pomemben dejavnik, ki je omogočil uspešen odziv na nesrečo. Povečati pa je treba finančna sredstva, investicije v preventivo ter zagotoviti ustrezno opremljenost enot in služb CZ.

²⁸ Razvidno iz ažuriranja skupnih prilog načrtov ZRP za občine na območju URSZR izpostava Slovenj Gradec za leta 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022. Malešič (2019: 226) ugotavlja, da formalno Civilna zaščita v regijah obstaja, vendar je v mnogih primerih le forma, ki ni napolnjena z (ustrezno) vsebino. Klarič (2017: 110–119) ugotavlja, da se ob treh analiziranih požarih na Krasu ni aktiviral nobeden od lokalnih štabov Civilne zaščite. Pri intervenciji so bili prisotni le poveljniki Civilne zaščite ali njihovi pooblaščenca, ki so se vključevali v gasilske štabe vodenja odziva na požare.

Viri in literatura

1. Analiza vodenja in poveljevanja OŠCZ Mežica ob poplavih avgusta 2023. Dokument št. 846-0006/2023-2. OŠCZ Mežica.
2. Agencija Republike Slovenije za okolje. *www.meteo.arso.gov.si*.
3. Donau, N., 2020/2021. Operativno delovanje občinskega štaba Civilne zaščite Mežica v prvem valu širjenja epidemije covid-19: Študija primera. *Ujma*, 34-35, 164–170.
4. Inženirstvo. *www.slovenskavojska.si/oborozitev-in-oprema/inzenirstvo*.
5. Jensen, J., Thompson, S., 2016. The Incident Command System: a literature review. *Disasters*, 2016, 40 (1): 158–182. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/disa.12135>.
6. Klarič, M., 2017. Analiza požarov v naravi, 110–119. V: Oblikovanje celovitega modela vodenja odziva na nesreče za vse ravni vodenja na področju zaščite, reševanja in pomoči v Republiki Sloveniji (fazno raziskovalno poročilo). Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2017.
7. Kobold, M., 2020/21. Visoke vode in poplave v letih 2019 in 2020. *Ujma*, 34-35, 152–163.
8. Komac, B., 2022. Uvodnik: Upravljanje naravnih nesreč jutri ne bo enako današnjemu. *Ujma*, 36, 4–7.
9. Kuntarič, B., Andrejek, O., 2008. Železniki – simbol za katastrofo in solidarnost. *Ujma*, 22, 76–87.
10. Letni načrt dela, usposabljanj in nabave materialno-tehničnih sredstev za enote ŽIR Mežica 2024. OŠCZ Mežica.
11. Malešič, M., 2019. Vodenje odziva na nesrečo v ZDA in Sloveniji: konceptualni in empirični vidiki. *Teorija in praksa*, 56-1, 210–228.
12. Microsoft Office 2013, Excel.
13. Občinski Načrt Zaščite in reševanja ob poplavih na območju občine Mežica V 2.0. Dokument št. 842-0002/12-1.
14. Odredba poveljnika CZ RS št. 843-7/2023-96 o aktiviranju tabornikov in skavtov.
15. Odredba št. 001-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže od obstoječe brvi do Ferolina in hudourniških pritokov, 11. 8. 2023.
16. Odredba št. 002-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, odsek Golob, Onkraj Meže, 11. 8. 2023.
17. Odredba št. 003-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, izvedba popravila in vzpostavitve struge hudourniških pritokov na območju občine Mežica, 11. 8. 2023.
18. Odredba št. 004-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, izvedba komunalnih instalacij in obrežnih zavarovanj vzdolž reke Meže na celotnem območju občine Mežica, 11. 8. 2023.
19. Odredba št. 005-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, odsek most »Marholčeve ride«, 11. 8. 2023.
20. Odredba št. 006-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, odsek Pustnikov jez, 11. 8. 2023.
21. Odredba št. 007-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju reke Meže, odsek most

- Šumah, in ureditev struge s komunalnimi vodi na daljšem odseku, 11. 8. 2023.
22. Odredba št. 008-2023-OŠCZM za izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del na območju SKLOP 1 Ureditev Meže v Mežici, 11. 8. 2023.
23. Odredba št. 846-0004/2023 Evakuacija stanovanjskih objektov ob porečju reke Meže. Začetek evakuacije 5. 8. 2023 ob 23.00, 5. 8. 2023.
24. Odredba št. 846-0004/2023 Preklic evakuacije stanovanjskih objektov ob porečju reke Meže, 7. 8. 2023 ob 9.00, 7. 8. 2023.
25. Odredba št. 846-0004/2023 Evakuacija stanovanjskih objektov Lom 1 in Lom 2. Začetek evakuacije: 9. 8. 2023 ob 12.35, 9. 8. 2023.
26. Odredba št. 846-0011/2023 Opravljanje preventivnih dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči s sistemi brezpilotnih zrakoplovov, 7. 8. 2023.
27. Pravila za štabno delo, 2019. Ministrstvo za obrambo. Slovenska vojska. Generalštab Slovenske vojske.
28. Polajnar, J., 2006. Visoke vode v Sloveniji leta 2005. Ujma, 20, 45-47.
29. Poročilo ZAG, 2003. Poročilo o ogledu izbranih plazov in pregledu seznama plazov na območju občine Mežica, nastalih v neurju avgusta 2023. Zavod za gradbeništvo Slovenije, ZAG 788/23 710 1.
30. Sklep o aktiviranju državnega načrta zaščite in reševanja ob poplavih št. 843-71/2023-12 - DGZR, 4. 8. 2023.
31. Spletna aplikacija za popis in pregledovanje plazov in erozije. www.e-plaz.si.
32. Ušeničnik, B., 2000/2001. Posledice in ukrepanje ob nesreči. Ujma, 14-15, 67-79.